

ACC. N:R M. 15033:1-13.

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Ebbe Nilsson, Lärare*
Härad: *Hök* Berättare: *Samuel Johansson, Korskull*
Socken: *Heskull* Berättarens yrke: *slöjdare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1899 i Heskull*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Träslöjd, tillverkning och försäljning s. 1-8
Gårdfarihandel m. m. s. 8-13.

Samuel Johansson bor i en liten röd stuga
vid en idrottsplatsen i Kornhult. Strax in-
till har han i ett uthus en liten verkstad,
där han ännu och håller på med tillverkning
av träskoffor, - fad och - skålar etc. Stöjdau-
det är ingen bisyssla för honom utan hans
yrke. Han vet inte om någon annan i Kis-
hults socken, som håller på med sådant.

I verkstaden finns inte maskiner av något slag
- När jag inte längre orkar hålla på
med det här, finns det nog ingen möjlighet
att få tag på sådana här husestöjdssaker.
De kan ju göra liknande saker med maskin,
men det finns ändå vissa saker, som skiljer
husestöjdssakerna från det fabrikestillverka-
de. Det var några som gjorde sånt här
husestöjdsarbete tidigare, men så när kriget
bröt ut, så blev det bättre förtjänster

på annat, och så slutade de nysp.

Nuvara är träskofforna, "grisaörsorna",
och - slevarna prydnadsaker, men förr
var de brudesföremål. Min far gjorde sån
brudeslöjd, slevor och skoffor och ösor.
Det var inte alls några prydnadsaker på
den tiden. Nu går det inte mycket med
slevor och skoffor. Det ska vara prydnads-
saker nu (styggar)

Far ^(styggar) bodde borta i Fagerhult. Han
förvärfade sig med sån där hushållslöjd.
Han hade lite grund jord, så vi hade en
liten frösta, men det var till hushållet bara.
Jag är född i Handskerholmen här i Hisslotts
socken, för de bodde här på den tiden. Jag
fick flytta till mina morföräldrar här borta
i Norr Össjö, då jag var mycket liten, och
jag väckte nysp hos dem.

Tbland gick jag hem till mina främlingar, och då stod jag och tittade på styrfar, när han stöjdade, och sen begynte jag så nåt självt. Jag begynte med små träskor och bodskoffor, sådana som de har i affärer. Jag har hållit på med det sedan jag var 14 år, och det är alltså i 47 år nu.

Styrfars far hade också gjort sånt här. Han bodde också i Fagerhult. Det var mer vanligt i Fagerhults socken än i Hishult, och de höll på med sånt. Ja, det var egentligen i Fagerhult de hade sånt stöjd. I södra Småland tillverkade de mycket av vävskedar och matskedar. Där ska finnas nån som gör matskedar av horn i Göteryds socken.

Morfars gjorde träskor, men bara till husets folk. I snö var det inte bra med träskor, men annars finns det unga skor, som

är så varma som träskor. De fordrade stor
övning att göra träskor, så de blev bra.
De första hundra pparen tror jag inte blev
så lyckade.

Under kriget var det många, som börja-
de göra grydnadskorvar, men det har blivit
överproduktion på sånt.

Träskälarna och skofforna gör jag av
björke och faten av furu. Furen har den vack-
raste ådringen. Träsk köper man. Det är
inte god om sånt virke heller förstås. Men
det finns en kronoskog på andra sidan His-
hult. Där finns det en del. Jag väljer självt
nå de träd jag vill ha. Men där får man
ju inte precis ta vilka man vill ha. Det
är kronojägaren, som bestämmer, vilka man
får ta.

Nu när det inte är nånn mer, som

håller på att göra skoffr och fad, är det nästan omöjligt att få tag i verktyg. Det är handsmidda verktyg, och de smides inte såna nu. Enda sättet att skaffa verktyg är om man kan komma åt någ gammalt på auktion eller månstans.

Man säljer jag nästan allt till Hallands läns hemstöld. Den har huvudbutik i Halmstad och ~~filial~~ affärer också i Laholm och Varberg. Det är 121 eller 22 år, som jag har såld till halländska hemstölden. De är mycket angelägna att få tag på stöldare. Innan sålde jag till handlare, som tog omkring och sålde. Jag säljer nästan ingenting till reschauillare nu. De säljer så godt som bara nyttosaker, och det går på lite sådana åt nu, så det är nästan ingenting. Såna här saker (stora span-

målskoffor eller snöskoffor) har jag sålt
till dem. Men jag tror inte jag har sålt
ett dussin om året på sista tiden. Jag har
ett dussin stående, som en resehandlare har
beställt för flera månader sedan (underligt
nog kommer denne handlare, som är från
Skånes Fagerhult, och hämtar sina skoffor,
just då vi är på besök hos J.). För gjorde
man många såna förtås. Då användes de av
stuverierna vid hamnarna. De kunde beställa
100-dals år gången. Nu går all lastning och
lossning av spannmål med maskiner. De
suger upp säden med fläktar.

Jag har beställning på en del från
hemstojden, som jag håller på med nu.
Det är mest på våren och hösten de be-
ställer. På våren beställes saker, som se-
dan säljs under semester tiden, och på höst-

ten sådant som säljes till jul. Det är mest
till jul de säljer sånt här. Beställningarna
har räckt till, så att jag har haft att göra
året om. Men det var mer beställningar från
hemstojden i fjor än det är i år. Det
gör att jag i sommar har kunnat vara med
inte lite grand och hjälpt till som byggnads-
snickare.

Man kan aldrig kunnat följa med i
utvecklingen och tjänat så mycket, som folk
gör nu. När man står här, kommer man
i genomsnitt inte upp till samma timpeny,
som när man är med och snickrar. Här
kan man aldrig beräkna, hur pass stor
timpeny man kan få. Det är så mycket,
som kan spela in, när det gäller sån till-
verkning som detta. Det blir rätt mycket
bortfall. Man kan aldrig gå förhand avta,

hur träet ser ut inuti. Man kan ha arbetat
rätt mycket med ett ämne, och så visar det
sig, att där är någon knagg eller någon an-
nan ojämnhet eller något märke i träet
och så får man besta alltsammans. Möjli-
gen går det att sälja som sekund. På hem-
stojden tar de bara emot det som är först-
klassigt. De granskar allting väldigt nog
där, och är där något fel, så skickar de
det tillbaka. Allt detta gör ju att förtjänsten
inte blir så stor. Jag har inte haft råd
att skaffa så mycket nytt och bor också som
de gjorde för 50 år sen.

innan jag började göra för hemstojden,
sålde jag till reshandlare, men jag har också
varit ute och sålt själv fast det är inte så
mycket. Det är några år sen jag var ute
och försökte, jag har kört omkring med

cykel och senare med moped och bjudit ut va-
rorna.

Det är inte så lätt att komma ut och
bjuda ut såna här trycknings saker. Det kan
vara rätt svårt att finna dem, som har in-
teresse för såna här. Det var lättare för,
när det var hushållsaker, som ju användes
i vard hushåll.

Jag bjöd ut det i bygderna och var
när jag Småland, upp till en 4 mil från
magerfär. Jag har inte haft några bestående
kunde, sen jag begynte göra till hushålls-
saker. Det var inte många stans det lyckas-
des att få ta upp och visa det man hade.
För det mesta, i 9 fall på 10, fick man höra:
"Ta inte upp det! Vi vill inte se det."
Jag tyckte inte det var så trevligt att kom-
ma med en sak i handen heller. Folk trod-

de väl, att det var alls möjligt sträps man. ha-
de. Hade de bara låtit en ta upp och visa
sakerna, hade det nog ofta visat sig, att de
behövde nånting av det. För sådana hemstöjds-
saker går det ju inte att få tag på i affä-
rerna. Det blir ju endast, om de kommer in
till hemstöjden i sin stad, som de kan kö-
pa sånt.

Det var mest på landsbygden jag bjöd
ut min stöjd men också på marknaden ibland.
Men numertiden är det ju inte så mycket
marknader. Det man själv gör, betöver
man inte ha tillstånd för att sälja. Men
det är ju så inte nåt särskilt nöje. För
var de nog mer välkomna, när de kom med
nånting.

Här är mycket med gårdshandlare
här på orten, men det är mest såna, som

kör omkring med bilan. De får kanske ha
nått bevis, att det är hemstörd de säljer. De
har haft de här zinkbaljorna, men det har
de fått plikta för många gånger, men de har
dem visst ändå. De som reser omkring med
bilan har hållit gå med det rätta tånge, så
de har sina kunder, som de känner. Det
är lättare för dem att sälja, och de har ju
också mest nyttosaker.

För sålde jag mest till grossisten. Där
var Hugo Johansson i Markaryd, som reste
omkring på marknader också, och Gotthard
Olsson i Fagerhult.

Det var många som cyklade omkring och
sålde för. För tånge sen var där gamla gummor,
som reste omkring och sålde trästörd. De gick
till stationen och reste tåg därifrån. De hade
en försvarlig börd fram och en bak, när de

gick till stationen. Jag vet inte, hur de bar sig åt, när de bar på mycketa.

Det är ingen av dem som lever nu. De var rätt gamla på den tiden jag begynte att göra träslöjd. De är döda för länge sen. Där var en gammal gramma i Korumult. Hennes son fortsatte, och han blev riktig grosshandlare, så han kom upp sig riktigt.

Men det var män också som handlade. Där var en som hette Nils Bengtsson här i Korumult. Han gick omkring. De hade en sorts stora väskor, som kallades kappssäck. De var rödrandiga och rätt granna. De hade en framme och en bak. Så gick de omkring på det sättet och bjöd ut sin träslöjd. Det var bara småslöjd de hade.

De körde omkring med hästar och sålde korgar och laggbark. För längre sen

körde de till Maluö med oar och kor och sål-
de ved och timmer. Då hade de träslavarna

De som kör omkring med bil är nog
mycklingar. Nu har här blivit ganska mycket
med kringresande affärsmän, för här finns ju
ingen industri. Många av dem som inte har
jordbruk har slagit sig på det där affärsli-
vet. Nu för tiden har de inte nåt vida-
re jordbruk, de som reser omkring